



Mi a Netsuke?



A hagyományos japán ruhának, a kimonónak nincsenek zsebei, amelyekben apró tárgyakat, például pénztárcákat, gyógyszeres dobozokat (*Inro*), hordozható írókészleteket (*Yatate*), dohányzacskókat stb. lehetne tartani.

A nők ezeket a dolgokat az ingujjukba tűrve hordták, a férfiak pedig egy zsinórra függesztették fel, amelyet az övük (*Obi*) mögé vezettek. Ezeket a felakasztott tárgyakat *Sagemono*-nak nevezik. Hogy megakadályozzák ezek leesését, egy *Netsuke* nevű faragványhoz rögzítették őket, amelyet az öv tetején helyeztek el.

A *Netsuke* szót japánul két karakterrel írják (根付), ami "gyökeret" és "rögzítve" jelent. Ezért azt mondják, hogy az első *Netsuke*-k valószínűleg egyszerű gyöker- vagy fadarab, illetve más természetes anyagok, például kagylók, kövek stb. lehettek, amelyeket egy zsinórra erősítettek.



Nem minden kis faragvány *Netsuke*! Ahhoz, hogy *Netsuke* legyen, a faragványnak egy vagy két lyukkal (*Himotoshi*) kell rendelkeznie, hogy a *Sagemono*-hoz lehessen rögzíteni. Ezek lehetnek fúrt lyukak, vagy a *Netsuke* mintázatában lévő természetes nyílások.



Körülbelül 300 év alatt a *Netsuke* egyszerű használati tárgyakkól kiváló kis és bonyolult faragványokká fejlődtek, amelyeket világszerte nagyra értékelnek és gyűjtenek.

Netsuke típusok

Többféle típus létezik, elsősorban az alakjuk alapján.

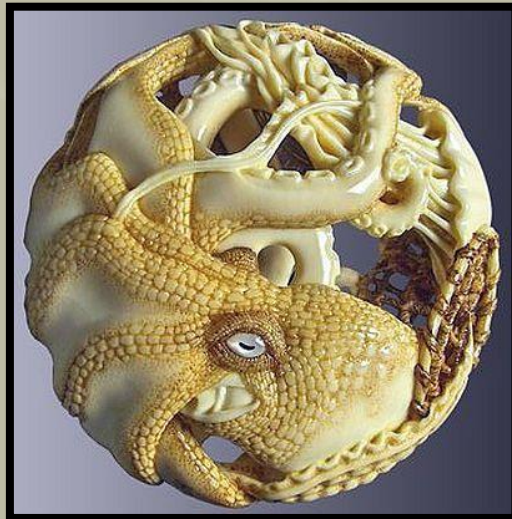
- **Manju Netsuke.** Egy népszerű babpépes édességről kapta a nevét, kerek és lapos.



- **Kagamibuta Netsuke.** Hasonló alakú, mint a *Manju*, de egy üreges tál tetején egy (általában fém) fedél van.



- **Ryusa Netsuke.** A *Manju* egy másik változata, de áttört faragással, hogy könnyebb legyen.



- **Katabori Netsuke.** Ezek a háromdimenziós *Netsuke*-k a legnépszerűbbek, embereket, állatokat, növényeket, használati tárgyakat stb. ábrázolnak.



- **Férfi (maszk) Netsuke.** Ezek általában az olyan hagyományos maszkok kicsinyített másolatai, amelyeket az olyan előadóművészetek során használnak, mint a *Noh*, *Bugaku*, *Kyogen* vagy *Gigaku*.



- **Sashi Netsuke.** Az előző típusokhoz képest, amelyek viszonylag hosszú zsinórokhoz voltak rögzítve, a *Sashi Netsuke*-nak nagyon rövid zsinórja van, és az öv és a *Kimono* közé van beszorítva. Alakjuk ezért hosszú és lapos.



A *Netsuke* egyéb típusai nagyon gyakran kettős rendeltetésűek, mint például hamutartó (*Hihataki*), ecsettartó (*Yatate*), dobozok (*Hako*), abakusz (*Soroban*) stb.

A netsuke készítéséhez használt anyagok

Elmondható, hogy szinte minden anyagot fel lehet és fel is használtak a *Netsuke* készítéséhez, de a leggyakoribbak az elefántcsont, a fa és az agancs.

Készülhetett még: vaddisznó agyarból, porcelánból, üvegből, fémből, fogakból, fonott nádból, bambuszból és természetesen a csodálatos lakkmunkák.

A ritkább anyagok közé tartozik a szarvasbogár, a korall, a narvál, a borostyán, a tagua dió és a különböző megkövesedett anyagok.

Netsuke témák

A *Netsuke* a témák tekintetében lefed minden területet, valós vagy képzeletbeli dolgokban.



A legnépszerűbb témák azonban az állatok, különösen a tizenkét állatövi naptárból származó állatok. A mitikus állatok, mint a *Kirin*, a *Kappa* és a Sárkányok (a Zodiákus csoport tagja) szintén keresettek, de a *Shishi* a leggyakoribb közöttük. A többi, például a *Hakutaku*, a *Baku* vagy a *Nue* sokkal ritkább.



Mindenféle zöldséget, virágot és gyümölcsöt is faragtak, némelyikük erotikus jelentéssel is bírt, mint például a gomba és az uborka.



A mindennapi élet szereplői is gyakran szerepelnek, mint például parasztok, halászok, *Ama* (búvárlányok), masszőrök, utcai árusok, *sumo* birkózók, vakok, majomidomárok stb.

Külföldiek, például hollandok és kínaiak is szerepeltek, különösen a 17. és 18. században.



A témák másik fontos csoportja a gyakran Kínából kölcsönzött legendákat és mítoszokat öleli fel, köztük a 7 szerencse istent, *Shoki*-t, a démonúzóit és számtalan *Sennin*-t (halhatatlan személyt). A japán témák néha a *Noh* és *Kabuki* színdarabokból vagy népmesékből származnak. A *Tengu* és a *Kappa* a kedvenc lények közé tartoznak ezen a területen.



Számtalan csendélet témát faragtak, mint például teaszertartási eszközöket, sisakokat, kosarakat, érméket, templomi gongokat stb. A lista végtelen...



A **Shunga Netsuke** erotikus témákat ábrázol, néha egyértelműen, de gyakran csak rejtett, vagy sugallt témákat.



Netsuke faragók

A faragók száma éppúgy megszámlálhatatlan, mint az általuk készített faragványok. Néhány nagy faragó soha nem szignálta műveit, különösen a korai szakaszban. Néhányan a *Netsukeshi* (*Netsuke*-faragók) neveit felsoroló első könyvnek (*Soken Kisho* 1781-ben) köszönhetően váltak híressé. Közéjük tartoznak olyan ismert művészek, mint *Masanao*, *Tomotada* és *Garaku*.



Japánban a Netsuke-faragás történetét általában 3 korszakra osztják:

- A korai időszak, amely a 17. századtól a 19. század közepéig terjedő időszakra vonatkozik. Sok külföldi gyűjtő számára a 17. és 18. század volt a *Netsuke*-faragás aranykora, amikor sok csodálatos *Netsuke* készült. Ebben az időszakban virágoztak a *Soken Kisho* faragók, akikhez olyan neveket sorolhatunk, mint *Yoshinaga*, *Okatomo*, *Minko*, *Tametaka* és *Tomotada*. Sok japán gyűjtő azonban a késői *Edo*-korszak (19. század eleje-közepe) faragóit részesíti előnyben. Ez volt az az időszak, amikor a gazdag kereskedők gazdagságukat fényűző díszekkel, például *inro*-val vagy dohányzacskókkal akarták megmutatni. Ezeket a finomabban faragott *Netsuke*-kre erősítették, aminek az volt az ára, hogy törékenyebbé és könnyebben sérülhetővé váltak. Néhány híres faragó ebből az időszakból: *Sukenaga*, *Toyomasa*, *Kokei*, *Ikkan*, *Sessai*, *Otoman* és *Tomokazu*.
- A *Meiji*-korszaktól a második világháború végéig (1868-1945). A *Meiji*-forradalom után a kormány határozottan ajánlotta a lakosságnak a modernebb életmódot, beleértve a hagyományos *Kimono* nyugati ruhákkal való felváltását.

Ennek eredményeként a *Sagemono* és a *Netsuke* iránti kereslet gyorsan csökkent. Ez volt az az időszak, amikor sok külföldi kezdett Japánba látogatni, és felfedezték ezeknek a kis műalkotásoknak a vonzerejét. Ez megkönnyebbülést jelentett a faragók számára, akik ismét tudtak *Netsuke*-kat készíteni, amelyeket meglehetősen nagy mennyiségben exportáltak, főként Európába. Sajnos az ilyen exportra szánt *Netsuke*-k minősége csökkent, és csak néhány faragó folytatta a kis remekművek készítésének hagyományos módját. Ezeket, még ha el is vették eredeti felhasználásukat, a gyűjtők Japánban és külföldön egyaránt nagyra értékelték, mint figyelemre méltó műalkotásokat. Az olyan mesterfaragók, mint *Mitsuhiro*, *Tokoku*, *Kokusai*, *Kaigyokusai*, *Morita Soko*, *Sosui* és *Gyokuso* voltak a legértékesebbek.

- Későbbi időszak (1945-től napjainkig). A második világháború alatt nyilvánvalóan visszaesett a *Netsuke* iránti kereslet, de 1946-ban újraindult. Sajnos az ebben az időszakban faragott *Netsuke*-k többségét tömegesen gyártották műtermekben, és csupán emléktárgyaknak kell tekinteni, amelyeknek az érzelmi értéken kívül nincs értékük.

A 70-es években Raymond Bushell úr, egy Japánban élő külföldi lakos és antik *Netsuke* gyűjtő felfedezte *Masatoshi*-t (*Nakamura*), egy ígéretes japán faragót, és a szponzora lett. Bushell úr gyűjteményének nagy részét a Los Angeles Megyei Művészeti Múzeumnak adományozta, köztük *Masatoshi* számos művét. Számos könyvet is kiadott a *Netsuke*-ről és az *Inro*-ról.

A 70-es évek közepén néhány fiatalabb művész úgy érezte, hogy kreatívabbnak kellene lenniük. Éppen ebben az időben Robert és Miriam Kinsey amerikai gyűjtők arra bátorították a művészeket, hogy olyan *Netsuke*-kat készítsenek, amelyek a mai kornak megfelelőek. 1977-ben Miriam írta az első nagy könyvet a kortárs *Netsuke* témájában, és a művészek körében hatalmas volt az izgalom. 1977 júniusában *Kangyoku*, *Bishu*, *Hideyuki* és *Ryushi* megalapította a mai *Nemzetközi Netsuke Faragók Szövetségét*, hogy a hivatásos *Netsuke* művészek véleményt és ötleteket cserélhessenek. A fenti művészek, valamint *Meikei* és *Ikku* neve külföldön is ismertté vált.

Mrs. és Mrs. Kinsey továbbra is támogatta a japán kortárs faragókat, bátorították őket és gyűjtötték munkáikat egész életükben.

Netsuke faragó központok

Az évszázadok során a *Netsuke*-faragók Japán bizonyos régióiban maradtak, és mindegyiküknek sajátos stílusa volt. A legfontosabbak a következők (a főbb faragókkal együtt): Kiotó (*Masanao*), Oszaka (*Kaigyokusai*), Hakata (*Otoman* (*Otomitsu*)),

Takayama (*Sukenaga*), Iwami (*Tomiharu*), Nagoya (*Tametaka*), Gifu (*Tomokazu*), Edo (*Jugyoku*), Ise (*Masanao*) és Tamba (*Toyomasa*).

Netsuke tanulmányok és irodalom

Mint már említettük, a japán Netsuke-faragók legkorábbi listája az *Inaba Tsuryu* által 1781-ben kiadott *Soken Kisho* volt. Ezt követte jóval később az *Ueda Reikichi* által 1943-ban írt *Netsuke no Kenkyu* (Tanulmányok a *Netsuke*-ről).



Európában a *Netsuke*-ről szóló komoly tanulmányok a 20. század legelején kezdődtek Brockhaus (1905), Bing (1906) és Behrens (1912) publikációival. Azóta számos könyv jelent meg japán, angol, francia, német, francia és orosz nyelven olyan szerzőktől, mint R. Bushell, N. Davey és A. Ducros.

A legújabb könyv és bestseller a *Netsuke*-vel kapcsolatban Edmund de Waal *A borostyánszemű nyúl* című könyve.



A fordítás az alábbi írás felhasználásával történt: <https://www.netsuke.com/about/netsuke/>